

1517. október 31.

Mindenszentek előestéje

A három évvel ezelőtt Magyarországon is lezajlott és rendkívül sokszínű 500 éves jubileum programjai óta - bár tudomásom szerint ilyen felmérés nem készült -, de gyanítható, hogy az átlag magyar többet tud a lutheri reformáció kezdeteiről és hatásáról. A kosztümös Luther film pedig sokak szimpátiáját is kivívta dr. Martin Luther személye iránt. A reformáció kezdetét a 95 tétel wittenbergi kiszögelésével szokás meghatározni, mert a történészek szeretik a megragadható eseményeket, időpontokat és személyeket. Persze a teológus tudja jól, hogy Isten gondviselő munkája sokkal összetettebb és egy-egy világtörténelmi fordulat mögött mennyi küzdelem, imádság, hatás és mindenekelőtt a Mindenható terve áll. Luther 95 tétele egy mai szemmel is teológusi szakkérdés körül forgott, miszerint – nem Luther volt az első, aki ezt így látta az egyház történetében – a búcsú gyakorlata a Szentírás mérlegén könnyűnek találtatik, sőt súlyos visszaélés az egyház hatalmával: deformáció Krisztus testén. Tudjuk, hogy Mindenszentek előestéjén lép fel Luther, mert a bűnbocsátó cédulákkal házaló Tetzl Johann domonkos szerzetes az egyháztörténet egyik legsötétebb gyakorlatát hozta el akkoriban Szászország dombjai közé és az Elba ezen vidékére, amikor Róma püspökének áldásával, mint a pestis terjedt az egyházban a kalmárszemlélet. „Amikor a pénz a perselybe csörren, a lélek a tűzből a mennybe röppen.” Persze, mit is várhattak Luther kortársai, amikor a magyar Bakócz Tamás helyett, néhány évvel korábban egy igazi firenzei kalmár, reneszánsz figura, Giovanni Medici fejére került a pápai tiara? Ő X. Leó néven írta be magát az egyház és világtörténelem sötét oldalaira.

Mindenszentek a megdicsőült hitvallók és mártírok, vagyis a már mennyekbe jutott, üdvözült hívek társasága, és november 1-je pedig a nyugati egyházban a hetedik század elejétől a diadalmas Egyház ünnepe (Ecclesia triumphans). Ezen az ünnepen mindazon megdicsőült lelkeket ünnepeljük, akikről megszámlálhatatlan sokaságuk

miatt (vö. Jel 7,9-10) a kalendárium külön, név szerint nem emlékezhet meg. A középkori római katolicizmus a tisztítótűzről - nem újszövetségi forrásból - kialakult hagyományt végletekig kiélezte, és előbb pedagógiai, hovatovább fegyelmező célzattal, később pedig kimondottan az egyházi bevételek maximalizálása végett is, a bűnbocsátó cédulák árusításával súlyos blaszfémianak adott teret. Elhomályosult az eredeti érteleme az ünnepnek, amely a hitükért halált szenvedett mártírok sokaságára emlékeztette a földön még küzdő egyház tagjait. Luther ezt tűrhetetlennek tartotta, és vitára hívta kortárs teológus társait, és célja sem volt más, mint az, hogy e visszaélést a Szentírás alapján szüntessék meg.

A reformáció kezdete sokkal inkább néhány évvel korábban (1513/14) történhetett, amikor a kolostor toronyszobájában kétségek között vívódó, de a Szentíráshoz menekülő ágostonos szerzetest Isten Szentlelke járta át és hitében és Isten ismeretében megerősítette, konfirmálta. Így emlékszik maga Luther: „*„Igaz” és „Isten igazsága” ezek az igék villámcsapásként hatottak lelkiismeretemre. Megborzadtam, amikor hallottam őket. Ha Isten igazságos, akkor büntetnie kell. De amint egyszer ebben a toronyszobácskában tépelődtem ezek fölött az igék fölött: „Az igaz ember hitből él” (Róm. 1, 17) és „Isten igazsága”, Isten kegyelméből ezt gondoltam: Ha nekünk, mint igazaknak, hitből kell élnünk, és ha Isten igazsága minden hívőnek üdvösségére van, akkor az nem lehet a mi érdemünk, hanem csak Isten irgalmassága. Mert Isten igazsága az az igazság, mellyel minket Krisztus által igazzá tesz és megvált. Így ezeket az igéket megszerettem. A Szentírás értelmét ebben a toronyban tette világossá előttem a Szentlélek.”* (Virág Jenő: dr. Luther M. önmagáról)

... világossá tette előttem a Szentlélek” – ízlelgessük egy kicsit ezt a mondatot, mert a reformációnak nevezett pünkösdi eseményt csak így értjük meg igazán! A 95 tétel és Luther prófétai és apostoli fellépése nem az ő érdeme volt, hanem a Lélek munkálkodott általa, ahogy az Ószövetség bírái, királyai, prófétái, és az Újszövetség apostolai, az egyház tanító atyái, reformátorai is megragadott emberek voltak minden gyarlóságukkal együtt. Luther kételkedése és torz Isten-képe megváltozott és Krisztus szabadságának erejével élt és alkotott bizony sokszor gonosz erők ártó hatalmai között, de haláláig rendíthetetlenül.

Evangelikus keresztyénként élünk és szolgálunk a 21. században, és emlékezünk a szentekre, akik Krisztus tanúi voltak a világban. Életük és sorsuk példa, olyanok ők, mint a katedrális ablakra festett szentek alakjai, akiken keresztül Krisztus fényessége árad ránk. Egyedül Krisztus, az értünk meghalt és feltámadt Úr az, akire figyelni kell és a Szentlélekért esedezni, hogy hitünk Isten igazságába horgonyozzon, és életünk ne merüljön el az istentelenség és anyagiasság mocsarában, amelynek vége a kárhozat. Az egyháznak – felekezettől függetlenül – mindig meg kell újulnia és naponta deformálódó testét engedni, hogy maga az élő Úr reformálja.

Gregersen-Labossa György vezető-lelkész Sztchlo E. Szs.